

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1185/2003 o odstranjevanju plavuti morskih psov na krovu plovil

(COM(2011) 798 final – 2011/0364 (COD))

(2012/C 181/34)

Poročevalec: **g. ESPUNY MOYANO**

Evropski parlament in Svet sta 30. novembra oziroma 13. decembra 2011 sklenila, da v skladu s členom 43(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1185/2003 o odstranjevanju plavuti morskih psov na krovu plovil

COM(2011) 798 final – 2011/0364 (COD).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 14. marca 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 479. plenarnem zasedanju 28. in 29. marca 2012 (seja z dne 28. marca) s 103 glasovi za, 30 glasovi proti in 22 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) odločno zavrača prakso t.i. *finninga* (rezanja plavuti morskih psov) s strani katere koli flote na svetu.

1.2 EESO se strinja s Komisijo, da bi odprava začasnih dovoljenj in uvedba politike „pritrjenih plavuti“ preprečili t.i. *finning* v EU. Vseeno pa je Odbor zaskrbljen zaradi gospodarskih in socialnih posledic teh ukrepov, zato meni, da bi bilo treba poiskati alternativne metode, ki bi zagotovile spoštovanje prepovedi t.i. *finninga* brez resnih posledic za donosnost podjetij in varnost posadke, čeprav te alternative ne bodo odpravile težav v zvezi s spremljanjem in izvajanjem, ki jih je navedla Komisija.

1.3 EESO predlaga naslednje alternativne ukrepe:

1.3.1 obvezno iztovarjanje trupov in plavuti v istem pristanišču;

1.3.2 odpravo posebnih dovoljenj za flote s svežim ulovom;

1.3.3 odobritev posebnih dovoljenj za zamrzovalna plovila, kadar ta uporabljajo mehanizem sledljivosti, ki zagotavlja povezavo med trupi in iztovorjenimi plavutmi;

1.3.4 uvedbo programa statističnih dokumentov za trgovino s plavutmi morskih psov v vseh regionalnih ribiških organizacijah.

1.4 Odbor priporoča, da vse regionalne ribiške organizacije sprejmejo načrte gospodarjenja z ulovom morskih psov, ki

bodo med drugim določali ukrepe za omejevanje ribolovnega napora, zaprta območja in lovopuste ter prepoved pretovarjanja na odprtem morju.

1.5 Odbor poziva Evropsko komisijo, naj si čim bolj prizadeva, da se bo spoštovala prepoved t.i. *finninga* v flotah tretjih držav, v katerih ta nedopustna praksa še obstaja, ter da bodo flote tretjih držav v okviru regionalnih ribiških organizacij izpolnile obveznost sporočanja zanesljivih podatkov o ulovu teh vrst.

1.6 EESO poziva Evropsko komisijo, naj pisno zagotovi, da se postopek popolne odstranitve plavuti, ki bi bil potreben v tretjih državah, v katerih se ulov iztovori, šteje kot „preprosto rezanje“, s čimer se poreklo proizvoda kot proizvoda Skupnosti ne bi spremenilo.

2. Uvod

2.1 Uredba Sveta (ES) št. 1185/2003 o odstranjevanju plavuti morskih psov na krovu plovil⁽¹⁾ določa splošno prepoved prakse rezanja plavuti morskim psom, pri kateri se živalim odstranijo plavuti, ostanek pa se odvrže v morje (t.i. *finning*).

2.2 Prav tako državam članicam omogoča, da izdajo posebna dovoljenja za ribolov, ki dovoljujejo odstranjevanje plavuti morskega psa na krovu, pri čemer pa se trup morskega psa ne sme odvreči v morje. Za zagotovitev skladnosti med maso plavuti in trupov je bilo določeno razmerje med plavutmi in živo maso.

2.3 Komisija meni, da izdaja takih posebnih dovoljenj ne zagotavlja nadzora t.i. *finninga*, zato predlaga na eni strani, da se ta dovoljenja odpravijo, na drugi pa, da se dovoli, da se plavuti delno odrežejo in stisnejo ob trup.

⁽¹⁾ UL L 167, 4.7.2003, str. 2.

3. Splošne pripombe

3.1 Odbor odločno zavrača prakso t.i. *finninga* s strani katere koli flote na svetu.

3.2 EESO je ugotovil, da številni znanstveniki, države članice, nevladne organizacije in ribiški sektor menijo, da ni dokazov o obstoju t.i. *finninga* ⁽²⁾ v EU. Vendar je znano, da se ta praksa izvaja v drugih državah zunaj EU.

3.3 Odbor meni, da je treba poznati dejavnosti flote, ki lovi pelagične morske pse s površinskimi parangali in ki je do zdaj uporabljala posebna dovoljenja za ribolov, da bi lahko razumeli, zakaj je taka dovoljenja treba ohraniti.

3.3.1 Floto Skupnosti s površinskimi parangali, ki lovi morske pse, sestavlja okoli 200 plovil ⁽³⁾. Vsako plovilo potrebuje na krovu med 12 in 15 članov posadke.

3.3.2 Ta plovila se v glavnem uporabljajo za lovljenje mečaric, prav tako pa lovijo vrste pelagičnih morskih psov: v celotnem ulovu pelagičnih morskih psov predstavlja sinji morski pes (*Prionace glauca*) približno 87 %, atlantski mako (*Isurus oxyrinchus*) pa približno 10 %. Obe vrsti sta pogosti v epipelagičnem oceanskem območju in geografsko močno razširjeni v Atlantskem, Indijskem in Tihem oceanu. Na podlagi najnovejših ocen Mednarodne komisije za ohranitev atlantskega tuna (ICCAT) so staleži vrst *Prionace glauca* in *Isurus oxyrinchus* z biološkega vidika in z vidika stopnje izkoriščenosti v dobrem stanju. Biomasi obeh vrst sta bili določeni nad ravnjo največjega trajnostnega donosa ali v njeni bližini.

3.3.3 Predstavitev plavuti morskih psov, ki jih ujame flota EU, pri prvi prodaji, pri čemer se plavuti v celoti izkoristijo, se razlikuje od pristopa nekaterih drugih flot zahodnih neevropskih držav, ki uporabijo le del plavuti ali pa jih zavržejo.

3.3.4 Razlikovati je treba med dejavnostmi plovil s svežim ulovom in zamrzovalnih plovil.

3.3.4.1 Plovila s svežim ulovom ali mešana plovila (zamrzovalnik z določeno količino svežega ulova): dejavna so v Atlantskem oceanu in običajno iztovarjajo v pristanišču Viga ali drugih pristaniščih Skupnosti brez odrezanih plavuti. Ribolovna potovanja običajno trajajo nekaj več kot en mesec.

3.3.4.2 Zamrzovalna plovila: so dejavna v Atlantskem, Indijskem in Tihem oceanu, ribolovna potovanja pa trajajo vsaj tri mesece. Na krovu teh plovil se morskemu psu po ulovu odstranijo glava in notranji organi ter odrežejo vse plavuti. Vsi deli morskega psa se očistijo z veliko količino vode in položijo v

napravo za zamrzovanje. Jetra se položijo v vrečko in nato v plastičen zaboj. Ko je postopek zamrzovanja končan, se trupi zapakirajo, najprej v plastično rafijo, nato pa v bombažne krpe (da se proizvod zaščiti in zagotovi njegova večja kakovost).

Plavuti in jetra se položijo v zaboje. Pred shranjevanjem proizvodov v skladišču plovila se vsi kosi označijo, pri čemer se navedejo vrsta proizvoda, njegova predstavitev in območje ulova. Ulov se običajno iztovori v pristanišču Viga ali drugih pristaniščih Skupnosti in tujih pristaniščih:

— Severni Atlantik: Zelenortski otoki (Praia), Azori (Horta), Kanarski otoki (Las Palmas).

— Južni Atlantik: Urugvaj (Montevideo), Namibija (Walvis Bay), Južna Afrika (Cape Town).

— Indijski ocean: Južna Afrika (Durban), Mauritius (Port Louis), Indonezija (Džakarta).

— Tih ocean: Peru (Callao, Chimbote, Puerto Pisco), Panama (Vacamonte), Nova Zelandija (Napier), Francoska Polinezija (Papeete - Tahiti).

3.3.5 Običajno se trupi in plavuti iztovorijo v istih pristaniščih. Nasprotno pa trženje plavuti in trupov poteka po ločenih poteh. Tako se trupi po iztovarjanju pošljejo v Vigo ali Južno Ameriko (v glavnem Brazilijo, Peru in Kolumbijo). Trupi, poslani v Vigo, se običajno prodajajo v Italiji, Grčiji, Romuniji, Ukrajini, na Poljskem, v Rusiji, na Portugalskem, v Andaluziji in Južni Ameriki. Nasprotno pa se plavuti običajno pošljejo v Vigo in nato na Japonsko, v Hong Kong, na Kitajsko, v Kalifornijo itd. ali pa se v te države pošljejo neposredno iz kraja iztovarjanja.

3.3.6 Kar zadeva cene, se trupi morskih psov v prvi prodaji praviloma prodajajo po povprečni ceni med 0,50 in 2 EUR/kg; plavuti sinjega morskega psa in atlantskega maka pa se v prvi prodaji prodajajo po ceni med 10 in 15 EUR/kg.

3.3.7 Trenutno je prihodek lastnikov ladij od prodaje trupov približno 55 % celotnih prihodkov, od prodaje plavuti pa okoli 45 %.

3.3.8 Z vidika hranilne vrednosti vsebuje 100 gramov mesa morskega psa brez kosti približno 130 kalorij. Meso je polmastno (4,5 grama na 100 gramov) in bogato s kakovostnimi beljakovinami (21 gramov na 100 gramov), ki vsebujejo vse bistvene aminokisljine. Maščobe so v glavnem nenasičene, kar pomeni, da je meso morskega psa primerno za prehrano, namejneno preprečevanju in zdravljenju bolezni srca in ožilja, pod pogojem, da je meso pripravljeno z ustreznimi maščobami, kot je olivno ali semensko olje. Meso je lahko prebavljivo in vsebuje vitamine skupine B, čeprav manj kot druge vrste rib, kot tudi znatno količino v maščobi topnih vitaminov A in E. Med najpomembnejšimi minerali je treba omeniti fosfor, kalij, magnezij in železo.

⁽²⁾ Poročilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 1185/2003 z dne 23.12.2005 (COM(2005)700); Samoiniciativno poročilo Odbora Evropskega parlamenta za ribištvo INI/2054/2006; stališče regionalnega svetovnega sveta za floto dolge plovbe (LDRAC) o posvetovanju Komisije o akcijskem načrtu EU za morske pse in zapisnik LDRAC s skupnega sestanka o javnem posvetovanju o spremembi uredbe o odstranjevanju plavuti morskih psov, 18.2.2011.

⁽³⁾ Razen plovil Sredozemlja, ki ne potrebujejo posebnih dovoljenj.

3.3.9 Trenutno se na podlagi priporočil Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) morski pes predela v celoti. Poleg trupa in plavuti se jetra uporabljajo v farmacevtski in kozmetični industriji za pridobivanje vitamina A in skvalena, koža pa se uporablja za izdelavo usnjenih izdelkov.

3.4 Odbor meni, da je pomembno poznati razloge, zakaj evropska flota potrebuje posebna dovoljenja:

3.4.1 Zaradi varnosti. Ko je žival zamrznjena, so pritrjene plavuti kot ostri noži, zaradi česar pomenijo resno tveganje za posadko med postopkom predelave in iztovarjanja na krovu plovil, ki se stalno zibajo.

3.4.2 Zaradi kakovosti. Skladiščenje plavuti, ki so naravno povezane s trupom, povzroča kvarjenje ulova, tako plavuti kot trupov, saj se morski psi med seboj drgnejo, kar povzroča ureznine. Sveže ujet in zamrznjen proizvod je s prehrabenege ter higienskega in zdravstvenega vidika zelo kakovosten. Odstranitev plavuti pred zamrzovanjem trupa omogoča neprekinjeno zamrzovalno verigo.

3.4.3 Zaradi izkoriščenosti prostora. Ločeno skladiščenje trupov in plavuti (ali v vrzelih, ki nastanejo ob razporejanju samih trupov) omogoča boljšo izkoriščenost razpoložljivega prostora v skladišču plovila, s čimer se poveča donosnost plovil.

3.4.4 Zaradi različnih načinov trženja plavuti in trupov. Ukrep bi pomenil, da bi bilo treba ob prihodu na kraj iztovarjanja v tretji državi odrezati plavuti na kopnem, kar bi imelo naslednje posledice:

3.4.4.1 Predelava plavuti v tujem pristanišču lahko pomeni spremembo porekla proizvoda, če se takšno dejanje ne šteje za „preprosto rezanje“⁽⁴⁾, zaradi česar proizvod ne bi imel več porekla Skupnosti, temveč bi bil razvrščen v kategorijo proizvodov, izvoženih v EU, zanj pa bi veljali s tem povezani zdravstveni in carinski pogoji in zahteve.

3.4.4.2 Prav tako bi to pomenilo nove dejavnike tveganja pri iztovarjanju ulova, ki bi postalo bolj zapleteno, zanj pa bi bilo potrebnega tudi več časa.

3.4.4.3 Sočasno daljši čas iztovarjanja zmanjšuje kakovost proizvodov, saj povzroča znatne prekinitve v zamrzovalni verigi. To pomeni tveganje za zdravje, saj lahko pride do nastanka histaminov in povečanja količine skupnega hlapnega bazičnega dušika, ki povzročajo kvarjenje proizvoda.

3.4.4.4 Poleg tega so najpomembnejša pristanišča za iztovarjanje zamrznjenega blaga običajno v tretjih državah, ki nimajo

ustrezne infrastrukture. Prav tako se večina od njih nahaja na območjih s tropskim podnebjem, kar pospešuje izgubo mraza, zaradi česar so posledice, navedene v prejšnjem odstavku, še hujše.

3.5 T.i. *finning* izvajajo neevropska plovila, ki kljub pomanjkanju sistemov za zamrzovanje izplujejo v oddaljene vode za daljše obdobje, zaradi česar hranijo zgolj plavuti s postopkom sušenja (dehidracije), trupe, ki bi drugače razpadli, pa odvržejo v morje. Za evropska zamrzovalna plovila, na katere bi predlog Komisije vplival, bi t.i. *finning* pomenil, da mečejo stran dragocen vir prihodka, ki izhaja iz prodaje trupov, kar je s poslovnega vidika nesmiselno.

3.6 EESO se strinja s Komisijo, da bi odprava začasnih dovoljenj in uvedba politike „pritrjenih plavuti“ preprečili t.i. *finning* v EU. Vendar ob upoštevanju prej navedenih dejavnikov in možnih negativnih posledic uporabe navedenih ukrepov za ribiče meni, da bi bilo treba poiskati alternativne metode, ki bi zagotovile spoštovanje prepovedi t.i. *finninga* brez resnih posledic za donosnost podjetij in varnost posadke, čeprav te alternative ne bodo odpravile težav v zvezi s spremljanjem in izvajanjem, ki jih je navedla Komisija.

3.7 EESO predlaga naslednje alternativne ukrepe:

3.7.1 obvezno iztovarjanje trupa in plavuti v istem pristanišču;

3.7.2 odpravo posebnih dovoljenj za flote s svežim ulovom;

3.7.3 odobritev posebnih dovoljenj za zamrzovalna plovila, kadar ta uporabljajo mehanizem sledljivosti, ki zagotavlja povezano med trupi in iztovorjenimi plavutmi;

3.7.4 uvedbo programa statističnih dokumentov za trgovino s plavutmi morskih psov v vseh regionalnih ribiških organizacijah po vzoru programa Mednarodne komisije za ohranitev atlantskega tuna (ICCAT) za modroplavutega tun.

3.8 Prav tako Odbor priporoča, da vse regionalne ribiške organizacije sprejmejo načrte gospodarjenja z ulovom morskih psov, ki bodo med drugim določali ukrepe za omejevanje ribolovnega napora, zaprta območja in lovopuste ter prepoved pretovarjanja na odprtem morju.

3.9 Odbor meni, da si mora Evropska komisija čim bolj prizadevati, da se bo spoštovala prepoved t.i. *finninga* v tistih flotah, kjer ta nedopustna praksa še obstaja, ter da bodo flote tretjih držav v okviru regionalnih ribiških organizacij izpolnile obveznost sporočanja zanesljivih podatkov o ulovu teh vrst.

⁽⁴⁾ Uredba Komisije (EU) št. 1063/2010 z dne 18. novembra 2010 o spremembi Uredbe (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti. UL L 307, 23.11.2010. čl. 78(1)(i).

4. Posebne ugotovitve

4.1 Odbor pozdravlja pobude nekaterih držav članic za zaščito najbolj ranljivih populacij morskih psov, zlasti prepoved lova na morsko lisico (družina Alopiidae) in kladvenico (družina Sphyrnidae), ki jo je uvedla Španija ⁽⁵⁾; v tem smislu poziva, da vse regionalne ribiške organizacije sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito najbolj ranljivih vrst morskega psa in gospodarjenje z njimi.

4.2 Odbor meni, da je sedanja metoda razmerij ustrezna in učinkovita. Vendar je iz različnih znanstvenih študij, ki so jih na tem področju izvedli evropski raziskovalni inštituti, mogoče sklepati, da je razmerje 5 % neustrezno (prenizko) tako za ribolovne prakse evropske flote, ki temeljijo na popolni in čim večji izkoriščenosti teže plavuti, kot tudi za najpomembnejši vrsti morskih psov (sinji morski pes in atlantski mako), ki se lovita najpogosteje, ter s tem tudi za skupek vseh vrst. EESO meni, da bi bilo treba ponovno določiti najvišja dovoljena razmerja na temelju realnih meril ter, ob upoštevanju že izvedenih študij, na zadostni tehnični in znanstveni podlagi. Novo razmerje bi se moralo sklicevati izključno na živo maso morskih psov, da se preprečijo obstoječe težave v zvezi z razlago.

V Bruslju, 28. marca 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Odlok ARM/2689/2009 z dne 28. septembra, s katerim se prepoveduje lov na morske lisice (družina Alopiidae) ter kladvenice ali velike kladvenice (družina Sphyrnidae) Uradni list št. 240, ponedeljek, 5. oktobra 2009, str. 84098.